

VIJESTI I SAVJETI

Je li istina da novac ne donosi sreću?

Dražena Lejo, 10. listopada 2023.

Siromašni ljudi imaju 1,5 do tri puta veću vjerojatnost da će patiti od depresije ili tjeskobe od onih s visokim prihodima. Jednako tako, ljudi sa psihičkim potreškočama nerijetko ostaju ili postaju siromašni jer siromaštvo utječe na različite vrste oboljenja i obrnuto. Dodamo li tome da je UNICEF prije dvije godine objavio iscrpan izvještaj o stanju psihičkog zdravlja djece u svijetu, a podaci iz tog izvještaja su, blago rečeno, poražavajući, ostaje pitanje što mi kao društvo uopće poduzinamo da pomognemo ljudima koji su na ivici života i čije se nesreće sudbine samo dalje prenose na njihovu dječju.

UNICEF-ovom izvještaju, među ostalim, stoji da u gotovo svakom dijelu svijeta, bilo da je riječ o bogatim ili siromašnim zemljama, uvjeti mentalnog zdravlja i nedostatak brige uzrokuju značajnu patnju djece i mladih i glavni su uzrok smrti, bolesti i invaliditet, posebno za stariju adolescenca. Procjena je izvještaja da više od 13 posto adolescenata u svijetu živi s mentalnim poremećajem. Mnogi među njima počine samoubojstvo jer ne vide izlaz iz te situacije, a globalni izvještaj ukazuje i na mizerna ulaganja državnih proračuna u mentalno zdravlje, kao i na činjenicu da je posvuda po svijetu još uvijek prevelika stigma mentalnih oboljenja, što ujedno i smanjuje njihove mogućnosti djelovanja u društvu. Samim time, ne čudi povezanost siromaštva i mentalnog zdravlja. Dodamo li mu i širi kontekst, stvari su još teže i složenije.

„Mentalno zdravlje je stanje mentalnog blagostanja koje ljudima omogućuje adekvatno suočavanje sa životnim stresovima, realizaciju osobnih sposobnosti i potencijala, kvalitetno učenje i kvalitetan rad te doprinos dobrobiti zajednici. To je dio zdravlja i dobrobiti, koji podupire naše individualne i kolektivne sposobnosti da donosimo odluke, gradimo odnose i oblikujemo svijet u kojem živimo. Mentalno zdravlje je osnovno ljudsko pravo. A to je ključno za osobni, društveni i socio-ekonomski razvoj. Dakle, mentalno zdravlje puno je više od odsustva psihičkih poremećaja,” tumači doc. dr. Petran Brečić, ravnateljica Klinike za psihijatriju Vrapče i dodaje kako je općepoznata činjenica da izloženost nepovoljnim društvenim, ekonomskim, geopolitikim i ekološkim okolnostima, uključujući i siromaštvo, nasilje, nejednakost i društveno otudnje – povećavaju rizik razvoja različitih psihičkih poremećaja.

„Nejednakosti u društvu su povezane sa značajno povećanim rizikom od mentalnih bolesti. Siromaštvo je jedan od ključnih faktora, posebice u promoviranim uvjetima današnjeg življenja, koje kao ciljeve postavlja uspjeh, sreću, bogatstvo, odnosno kada su vrijednost vlastite ličnosti i života mjerene onim što imamo, a ne onim što jesmo. Ono što imamo postaje ono što jesmo. To je loša pozicija za ostanivanje mentalnog zdravlja”, kaže doc. dr. Brečić. Ipak, napominje da postoji i još jedna dimenzija i poveznica kod mentalnoga zdravlja i siromaštva, a tiče se razlike između objektivnog i subjektivnog te apsolutnog i relativnog siromaštva.

„Ne mora se uvijek raditi o siromaštvo u užem smislu te riječi, od jednakog je značaja i kako sami sebe doživljavamo, kako nas drugi doživljavaju, a nerijetko i što mi mislimo kako nas drugi doživljavaju. Siromaštvo se ne tiče samo novca, već sadrži i psihološku dimenziju. Istraživanja pokazuju kako je subjektivno siromaštvo čak u većoj mjeri povezano s određenim psihičkim poremećajima, poput depresije, anksioznosti i poremećaja zloprabe sredstava ovisnosti, nego što je to objektivno siromaštvo”, ističe dr. Brečić.

“doc. dr. Petran Brečić: „Nejednakosti u društvu su povezane sa značajno povećanim rizikom od mentalnih bolesti. Siromaštvo je jedan od ključnih faktora, posebice u promoviranim uvjetima današnjeg življenja, koje kao ciljeve postavlja uspjeh, sreću, bogatstvo, odnosno kada su vrijednost vlastite ličnosti i života mjerene onim što imamo, a ne onim što jesmo.“

U prilog tome idu i rezultati rada profesora Olie Družić Ljubotina i Damira Ljubotine „Odnos siromaštva i nekih aspekata psihološke dobrobiti“, u kojem se, među ostalim, ističe da je kod osoba s niskim materijalnim statutom, osobito kod primatelja socijalne pomoći, izraženo niže povjerenje u vlastite sposobnosti i potencijale. Kod njih je narušena i vjera da vlastitim snagama mogu poboljšati svoje stanje, a to u psihološkom smislu stvara pretpostavke za razvoj depresivne simptomatologije.

Međutim, postoje i okolnosti koje vrlo jednostavno i tužno odražavaju pravu stvarnost osoba koje zaista žive u oskudici, a istovremeno se i bore s narušenim mentalnim zdravljem. S time se nerijetko susreću predstavnici liječničkih timova psihijatrije KBC-a Zagreb, koji su se našli u brojnim situacijama, u kojima više nisu djelovali samo kao liječnici, već, prije svega, kao ljudi.

„Nedavno su mi u ambulantu došla tri pacijentice, a sví na rubu egzistencije. Jedna me gospoda pitala: Doktorice, bolujem li ja od depresije ili bolesti života, bolesti države u kojoj živimo? Teško je reći da bi uredna država riješila svim tim pacijentima sve životne probleme, ali ako nemaju gdje živjeti, nemaju što jesti, nemaju pristojna primanja... onda zaista možemo reći da se radi o „bolesti života“ i bolesti države u kojoj živimo. A život nam ne bi smio ovisiti o tome, jer time ubijamo svaku ljudsku dostonjanost, i oboljelog i samog medicinskog osoblja“, svjedoči Maja Vuković, dr. med., specijalistica u KBC-u Zagreb i dodaje da tijekom jednoga dežurstva pacijentici dala svoj sendvič i jogurt iz noćne smjere jer je pacijentica bila gladna, a drugom prilikom je medicinski tim platio takši vožnju polupokretnoj pacijentici za povratak doma jer im srce nije podnijelo da u tom stanju mijenja dva autobusa i tramvaj i putuje sat i pol doma, kao što je putovala na kontrolu k njima.

Ti su primjeri odraz surove stvarnosti ljudi s narušenim mentalnim zdravljem, liječenje im je otežano već samim time što materijalno ne stope dobro, a mnogi si ne mogu odvojiti čak ni to potrebno vrijeme za dolazak na liječenje. I onda se nadu u kruzgu iz kojega se teško izlazi – siromašni su, imaju psihičkih potreškoča, liječenje od njih zahtjeva što oni ne mogu dati – bilo da je riječ o vremenu ili novcu. Ili pušak pokretljivosti, kao u slučaju spomenute pacijentice. Zbog svega toga je očito kako je potrebna suradnja više institucija i različitih stručnjaka, ne bi li se zaista prepoznalo sve probleme pojedinaca i ponudila im se adekvatna pomoć.

Doc. dr. Brečić navodi da bi na to trebala odgovoriti nedavno donesena Strategija o razvoju mentalnog zdravlja do 2030. godine u kojoj se apostrofira organizacija skrb za psihičko zdravlje u zajednici, koja se približava potrebitima.

„Kada radite s osobama koje su siromašne i koje imaju psihički poremećaj kojega to isto siromaštvo uvjetuje ili mu pridonosi, održava ga, važno je postaviti ciljeve liječenja. U tom smislu, spomenuta strategija naglašava kako za opravak pacijentu nije dovoljno samo liječenje u sustavu zdravstva, već se u njega trebaju uključiti svi dionici društva, koji utječu na društvene čimbenike važne za održavanje psihičkog zdravlja. To bi značilo da je važno stvoriti mrežu suradnje različitih zdravstvenih institucija i posebice onih nezdravstvenih, koji se tiču socijalne skrbi, zapošljavanja, udrugu civilnog društva raznih politika, donošenja zakonskih odredbi... Važno je svim ljudima u procesu liječenja, ali i općenito zaštiti temeljna ljudska prava, prava na dostojanstvo i pristojan život. To bi značilo provoditi skrb usmjerenu uporavku pacijentu, uz promoviranje osjećaja pripadnosti, svrhovitosti, uključenosti i sudjelovanja, usprkos ograničenjima“, zaključuje dr. Brečić, ističući upravo dostojanstvo i pristojan život, za što se zalaže i pjezina kolegica dr. Vuković.

S obzirom na dosta loših iskustava s različitim strategijama u ovome društvu, nadamo se da će svi odgovorni spomenuti u tom lancu zaista prepoznati koliko su i siromaštvo i potreškoče s mentalnim zdravljem u porastu i koliko je važno čim prije prioritizirati rješavanju tih problema, kako bismo barem spasili onu djecu s početka priče i omogućili im normalan život i pripadnost zajednici. I time sprječili ono što psihijatrica Maja Vuković ističe kao potreškoče u svakodnevnom radu, a odnose se na situacije u kojima ljudi teškom mukom organiziraju prijevoz do bolnice, nemaju zadovoljavajuću osnovnu zdravstvenu skrb, odbijaju odredene lijekove jer im je preskupa nadopłata tih lijekova, a mnogi odbijaju i liječenje jer, jednostavno, ne mogu sebi priuštiti dolaska na svakodnevno dnevno bolničko liječenje.

* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

Previous

Preventivni mamografski pregled mi je spasio život

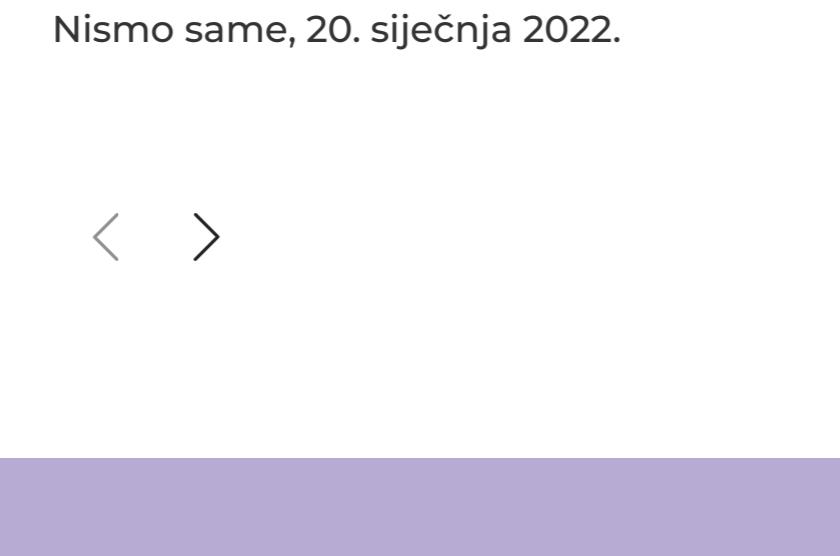
Prijavite se na radionicu "Neizvjesna budućnost - propuštena sadašnjost?"

Next

Dražena Lejo

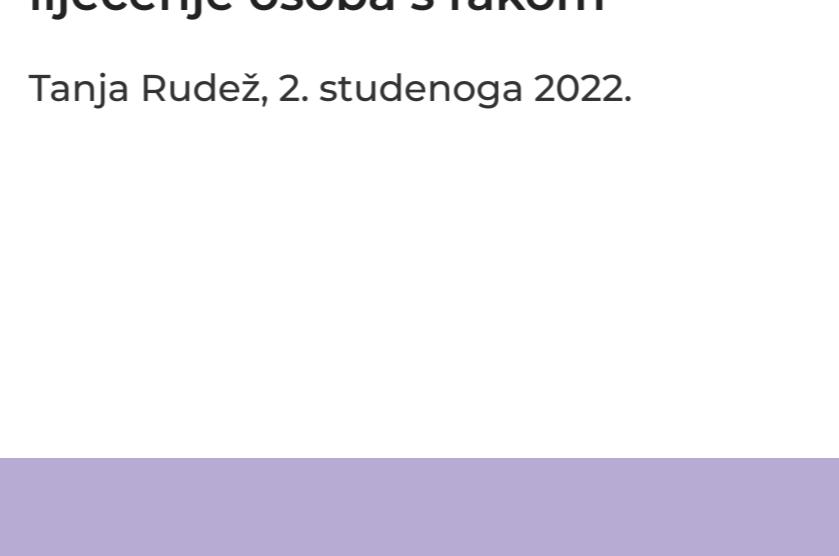
Dražena Lejo novinarstvom se počela baviti još 1996. u Večernjem listu, u kojem je bila novinarica i urednica dnevnih izdanja. Pisala je i za lifestyle magazin Plan B, a danas je autorica na Nismo same. Osim pisana, profesionalno se bavi i savjetovanjem u komunikaciji.

RELATED POSTS

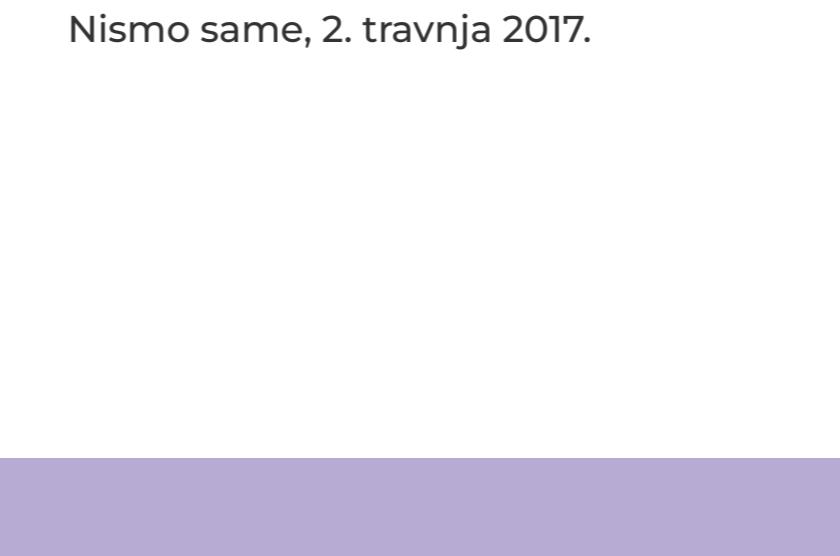
Kampanja "Vrijerime je" za provedbu Nacionalnoga strateškog okvira protiv raka

Nismo same, 20. siječnja 2022.

Prof. Ivan Đikić: „U narednih pet godina trebat će uloziti dodatna sredstava u dijagnostiku i liječenje osoba s rakom“

Tanja Rudež, 2. studenoga 2022.

Kontracepcione pilule mogu zaštiti žene od nekih vrsta tumora

Nismo same, 2. travnja 2017.

< >

NOVE OBJAVE

Habre i uporne žene u borbi protiv siromaštva i bolesti

26. studenoga 2023.

Pet zahtjeva inicijative #NeZaboravite ministru zdravstva

24. studenoga 2023.

Liste čekanja – metastaze hrvatskoga zdravstva

(4)

16. studenoga 2023.

PREUZIMANJE SADRŽAJA

Svi sadržaji na Nismo same su autorski. Molimo sve zainteresirane za preuzimanje originalnog sadržaja da nas kontaktiraju na info@nismosame.com.

Izdala i održavajuće web stranice:

Udruga žena oboljelih i liječenih od raka NISMO SAME je korisnica institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva za stabilizaciju i/ili razvoj udruge.

PRATITE NAS

ISPRIJATI ČLANAK

